

VI. Milosrdenství a povinnost

Milosrdenství je vyjádření činné lásky Boha k člověku takže člověk se stává dítětem Božím a bratrem bližního. Milosrdenství je tedy láska. Dnes, v obecném povědomí, se láska chápe jako něco, co člověku působí jenom potěšení. Mohla bys proto zdát nesrozumitelná a dokonce odporující si souvislost mezi láskou a povinností. Co se chápe pod povinností? Povinnost je něco, co se „musí“. Student „musí“ jít do školy, úředník do svého úřadu, zaměstnanec do své práce. Tedy co se „musí“, rovná se povinnost. Zatímco z lásky se věci „nemusí“, dělají se svobodně, s chutí a radostí. Svobodně jdu třeba do kina, čtu si zajímavou knihu, bavím se s kamarády v restauraci – to se nemusí, to se chce. Shrňeme-li to, může se zjednodušeně říct, že člověk by mohl nesprávně uvažovat takto: *„Z lásky svobodně „chci“ a počítuji to jako dobré, zatímco povinnost se mi vykonat nechce, „musí se“, nepůsobí mi to potěšení, a tedy je to z nelásky.“* Přibližme si tento problém na příkladu. Představme si, že dva lidé se mají rádi, z lásky se vezmou, z lásky zrodí dítě, tedy všechno dělají svobodně, z lásky a s potěšením. Když se ovšem dítě narodí, začne mít svoje přirozené nároky. Je třeba se o ně starat, a zároveň i druhý manžel má svoje očekávání a potřeby a z manželství jakoby se vytrácelo ono prvotní potěšení. V tomto momentu se může zdát, že už to není z lásky, ale všechno jen z povinnosti, a kdybychom zůstali u toho předchozího vzorce, že z lásky to je dobrovolně, je to dobré a povinnost je „zlá“, tak by se potom mohli rodiče rozmyslet, zdali dítě svobodně z lásky nechají žít, anebo ho zabijí, protože starat se o ně je povinnost a už to není z lásky. Mohli by si říci: *„My máme nárok na lásku a to, co nám v tom brání, je třeba odstranit.“* Víme z Písma svatého, že ten, kdo nenávidí život, kdo je vrahem od počátku, je ďábel (Jan 8, 44), zatímco Bůh dává život a dává vzrůst životu i tam, kde bychom to nečekali. Nenávist ovšem nemusí být tak krajní jako zabití, ale projevuje se v jakémkoli poškození, umenšení, potírání života druhého. V životě je mnoho věcí, pro které se člověk rozhodne z lásky – snoubenec vstupuje do manželství, mladý muž vstoupí do semináře a stává knězem, mladý člověk se rozhodne stát lékařem, atd. Ale když se z lásky stane např. lékařem, pak má jakožto lékař povinnost přijít k nemocnému člověku a ošetřit ho, noční služby, ráno vstávat, atd. Láska nestojí v protikladu k povinnosti, láska nekončí tam, kde to člověka přestává „těšit“. Bůh se z lásky stal člověkem, a kdybychom pokračovali v pohanském smýšlení o lásce, tak bychom museli říct, že ve chvíli, kdy začalo „přihořívát“, tzn. před Velkým pátkem, by se měl vznést do nebe a odejít, a ne až 40 dnů po vzkříšení. Podle logiky světa by to bylo „trochu pozdě“. Ovšem každý, kdo zná katechismus, by se pousmál – vždyť Ježíš přišel proto, aby nás smrtí na kříži vykoupil a spasil – to bylo jeho poslání. Byla to tedy jeho povinnost? A pokud to byla povinnost, nečinil to z lásky? Toto je ten bod: láska a povinnost. Jejich vzájemnou

souvislost mnozí lidé nechápou. Myslí si, že např. nerozlučitelnost manželství – setrvání v manželském soužití, je třeba ukončit a odejít od sebe, když se manželský život stává obtížným a nepřináší „potěšení“. Právě naopak!!! Láska spojená s obětí, se zřeknutím, láska, která s sebou nese utrpení, nám dává dar vstoupit do pravé lásky, která je „absolutní“, dává nám pochopit naši skutečnou existenci, porozumět významu života a vytváří šanci naučit se „věčnosti“ – tedy tomu, co je absolutní – nikoli tomu, co hned pomíjí a je povrchní, egoistické. Svatý otec František v jedné katechezi tento vztah lásky a povinnosti vysvětlil na příkladu manželské věrnosti: *„V dnešní době se vážnost věrnosti slibu rodinného života zdá velmi oslabena. Na jedné straně proto, že špatně chápané právo hledat za každou cenu a v jakémkoli vztahu vlastní zadostiučinění (potěšení) je povyšováno na neoddiskutovatelný princip svobody. Na druhé straně proto, že vztahové životní svazky a závazky k obecnému dobru jsou svěřovány výlučně donucovací moci zákona. Ve skutečnosti však nikdo nechce být milován pouze kvůli tomu, co má, anebo z povinnosti. Láska stejně jako přátelství mají svou sílu a svoji krásu právě v tom, že rodí určitý závazek, aniž by odnímalý svobodu. Láska je svoboda, slib zakládající rodinu je svobodný a to je krásné. Bez svobody není přátelství, bez svobody není láska a bez svobody není manželství. Svoboda a věrnost si tedy neodporují, ba dokonce se vzájemně podporují jak v mezilidských, tak v sociálních vztazích. [...] věrnost je slib závazku, který potvrzuje sám sebe růstem ve svobodné poslušnosti danému slovu. Věrnost je důvěra, která „chce“ být reálně sdílena, a naděje, která „chce“ být pěstována společně.“* (<http://www.radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22596>)

Milosrdenství, které je, jak jsme řekli, činnou láskou, je a může být zvláště uskutečňováno a prokazováno v povinnosti. Nesmíme si myslet, že skutek milosrdenství je pouze „aktivně konat“, ale také „aktivně snášet“. Člověk prokazuje veliké milosrdenství, když naplňuje svoje povinnosti, které se v konkrétní chvíli zdají být velkým zřeknutím, námahou – pomysleme na výchovu dětí, povinnosti lékaře, závazky kněze, atd. – a pro které se jistě na počátku člověk rozhodl z lásky, dobrovolně a svobodně. Milosrdenství se neproказuje pouze ke konkrétní osobě, ale je nutné je také prokazovat společenství a společnosti. Vůči společenství církve je to třeba tehdy, když věřící snáší slabosti představených a bližních; velké milosrdenství člověk prokazuje církvi, když se rozhodne dát svůj život pro službu v církvi (když se někdo rozhodne stát knězem, zasvětit svůj život Bohu), milosrdenství prokazuje křesťan společnosti, když trpělivě a pevně snáší těžkosti, které mu přináší nespravedlivé zákony, světská mentalita, a když s láskou odpouští ponížení, vytlačení, zesměšňování atd. Kéž bychom pochopili, že skutečné milosrdenství se jedinečným způsobem uskutečňuje v náruči věrnosti a láska v náruči povinnosti.

Katecheze o Božím milosrdenství jsou k nalezení na: <http://spolotcepia.signaly.cz/katecheze.php>